

BACKGROUND REPORT

PRAGUE PRAŽSKÝ
STUDENT STUDENTSKÝ
SUMMIT

EU

Směrnice EU o energetické účinnosti

Úvod ke směrnici o energetické účinnosti

Jedná se o poměrně přísnou normu, která má za cíl **dosáhnout 20 procentního zvýšení energetické účinnosti do roku 2020** (současný výsledek je 9 %). Tento dokument tedy do značné míry souvisí se strategií Evropa 2020 (viz níže).

Návrh byl předložen v červnu roku 2011. Tato směrnice by měla dosáhnout vyšší vymahatelnosti a měla by být v souladu s akčním plánem pro energetickou účinnost. ENVI tvrdí, že je nutné dosáhnout energetické účinnosti při všech fázích distribuce energie od její přeměny až po konečné spotřebitele. (dále též Monitoring červen 2011 a Monitoring březen 2011 dle odkazů níže)

Orgány veřejné správy se tímto zaváží ke snižování spotřeby energie o 2,5 % za rok. Prodejci energie by měly uspořit každý rok 1,5 %. Jednou ze stinných stránek však je, že se s úsporami nepočítá též v dopravě. Podle některých úřadů se však zdá, že tato směrnice povede ke snížení konkurenceschopnosti podniků a zvýšení byrokracie. Přijetí návrhu je předmětem spolurozhodování Rady a EP, nová směrnice by se měla uplatnit od roku 2014.

Příklad:

Česká republika i nadále spotřebovává více paliv a energie na jednotku vytvořeného hrubého domácího produktu i na jednoho obyvatele než mnohé vyspělé země světa. V úsilí o dosažení úspor energie (snížení energetické náročnosti) ale zůstává zcela stranou pozornosti motorová doprava, i když se na neutěšeně vysoké spotřebě paliv a energie podílí stále větší měrou.

Tato směrnice je výsledkem výzvy Evropské rady Parlamentu a Komisi, aby přijala ambicióznější strategii v této oblasti. Některé aspekty této směrnice se proto stávají nikoli pouze doporučujícími, ale i závaznými. Klíčem k úspěchu je rychlé přijetí tohoto návrhu a jeho provedení v členských státech.

Jedním z důvodů k tomuto kroku je i rostoucí dovoz energie do EU, a tím i rostoucí cena. Možnosti přístupu k energetickým zdrojům jsou také jedním z ohrožujících faktorů hospodářského růstu. Dalším z cílů kromě snížení energetické spotřeby je proto také zvýšení

bezpečnosti dodávek a snižování emisí skleníkových plynů. Vedlejším pozitivním efektem je vytváření nových pracovních míst, uvolnění finančních zdrojů k reinvestici, úleva veřejným rozpočtům a pro spotřebitele nižší výdaje za energii.

Návrh směrnice byla vypracován s ohledem na četné příspěvky členských států v této oblasti a byla provedena analýza s ohledem na zásadu subsidiarity a proporcionality.

„Dopady směrnice se předpokládají zejména na úrovni povinných úspor energie. Posouzení dopadů navrhuje zavedení vnitrostátních systémů povinného zvyšování energetické účinnosti ve všech členských státech s cílem dosáhnout snižování konečné energetické spotřeby o 1,5 % ročně. Určité klíčové prvky systémů povinných úspor by měly být harmonizovány na úrovni EU (cílová odvětví, míra ambicióznosti a výpočetní metody), ale členské státy by měly mít možnost je do značné míry přizpůsobit vnitrostátním podmínkám nebo si ponechat stávající systémy. Zvažována byla i možnost zavedení evropského systému obchodovatelných bílých certifikátů, avšak byla odmítnuta ze stejných důvodů jako možnost plně harmonizovat všechny konstrukční prvky systému.“ Směrnice by neměla mít dopad na rozpočtové rámce členských států.

Platné předpisy s neplnohodnotně využitým potenciálem pro tyto potřeby:

- Směrnice o kombinované výrobě tepla a elektřiny (2004/8/ES, směrnice CHP)
- Směrnice o energetických službách (2006/32/ES, ESD)

Směrnice v kontextu cílů Evropské unie

Právě připravovaná směrnice je v obecných souvislostech jedním z kroků, kterým Evropská unie hodlá efektivněji naplňovat cíle, jež si stanovila ve své strategii nazvané Evropa 2020. „Evropa 2020“ je strategie EU, jejímž cílem je v příštím desetiletí dosáhnout nového růstu. Unie si stanovila pět ambiciózních cílů, které se týkají zaměstnanosti, inovací, vzdělávání, sociálního začleňování a změny klimatu a energetiky. Ty by měly být dosaženy do roku 2020. Všechny členské státy si v každé

z těchto oblastí stanovily své vlastní cíle. Celou strategii tak podpoří konkrétní činy na úrovni EU i členských států.

Konkrétně se jedná o těchto pět unijních cílů pro budoucnost:

1. V oblasti zaměstnanosti

Dosáhnout zaměstnanosti 75 % osob ve věkové kategorii od 20 do 64 let;

2. V oblasti výzkumu vývoje a inovací

Investovat alespoň 3 % HDP Evropské unie formou kombinace veřejných a soukromých zdrojů do této oblasti;

3. V oblasti změny klimatu a energetiky

Snížit emise skleníkových plynů o 20 % (nebo dokonce o 30 %, pokud k tomu budou vytvořeny podmínky) ve srovnání se stavem v roce 1990, zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů na 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %;

4. V oblasti vzdělávání

Snížit míru nedokončení studia pod 10 % a ve věkové kategorii od 30 do 34 let dosáhnout alespoň 40 % podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva;

5. V oblasti chudoby a sociálního vyloučení

Snížit alespoň o 20 milionů počet lidí, kteří žijí v chudobě a sociálním vyloučení nebo jsou na pokraji chudoby a hrozí jim sociální vyloučení;

Na základě výše popsaných cílů formuje každý členský stát své vnitrostátní cíle, přičemž se berou v úvahu rozdílné podmínky a okolnosti, které v jednotlivých státech panují. **Cíle jednotlivých států v různých oblastech přehledně ukazuje následující tabulka:**

Cíle strategie Evropa 2020¹

Cíle EU / členských států	Míra zaměstnanosti (v %)	Výzkum a vývoj v % HDP	Snižování emisí CO ₂ ²	Obnovitelné zdroje energie	Energetická účinnost – snížení spotřeby energie v mil. tun ropného ekvivalentu	Předčasné ukončování školní docházky v %	Terciární vzdělání v %	Snížení počtu osob ohrožených chudobou či sociálním vyloučením
Hlavní cíl EU	75 %	3 %	-20 % (ve srovnání se stavem v roce 1990)	20 %	20% zvýšení energetické účinnosti odpovídající 368 mil. tun ropného ekvivalentu	10 %	40 %	20 000 000
Odhad EU ³	73,70-74 %	2,05-2,72 %	-20 % (ve srovnání se stavem v roce 1990)	20 %	206,9 mil. tun ropného ekvivalentu	10,30-10,50%	37,50-38,0 %	Výsledek nelze určit vzhledem k rozdílným metodikám členských států
AT	77-78 %	3,76 %	-16 %	34 %	7,18	9,5 %	38 %	235 000
BE	73,2 %	3,0 %	-15 %	13 %	9,80	9,5 %	47 %	380 000
BG	76 %	1,5 %	20 %	16 %	3,20	11 %	36 %	280 000
CY	75-77 %	0,5 %	-5 %	13 %	0,46	10 %	46 %	27 000
CZ	75 %	1 % (pouze veřejný sektor)	9 %	13 %	Není určeno	5,5 %	32 %	Zachovat počet osob ohrožených chudobou či sociálním vyloučením na úrovni z roku 2008 (15,3 % celkové populace) a usilovat o snížení jejich počtu o 30 000
DE	77 %	3 %	-14 %	18 %	38,30	<10%	42 %	330 000 (dlouhodobě nezaměstnaní)
DK	80 %	3 %	-20 %	30 %	0,83	<10%	Nejméně 40 %	22 000 (domácnosti s nízkou mírou výdělečné činnosti)
EE	76 %	3 %	11 %	25 %	0,71	9,5 %	40 %	Snížit procento osob ohrožených chudobou (po zohlednění sociálních transferů) na 15 % (ze 17,5 % v roce 2010)
EL	70 %	Bude zveřejněno	-4 %	18 %	2,70	9,7 %	32 %	450 000
ES	74 %	3 %	-10 %	20 %	25,20	15 %	44 %	1 400 000-1 500 000
FI	78 %	4 %	-16 %	38 %	4,21	8 %	42 % (úzká definice v členském státě)	150 000

¹Cíle, jež si členské státy stanovily v dubnu 2011 ve svých národních programech reform.

²Národní cíle v oblasti snižování emisí vymezené v rozhodnutí 2008/408/ES platí pro emise, jež nejsou předmětem systému pro obhospodávání emisí. Emise obhospodované v tomto systému budou ve srovnání se stavem z roku 2005 sníženy o 21 %. Odpovídající celkové snížení emisí bude činít -20 % ve srovnání se stavem z roku 1990.

³Soubor otů jednotlivých členských států.

V kontextu výše nastíněné strategie bude nová směrnice o energetické účinnosti mířit právě ke splnění třetího cíle z pěti zmíněných.

Cíle směrnice

„Cílem našeho návrhu je zefektivnit způsob, jakým využíváme energii ve svém každodenním životě, a pomoci občanům, veřejným orgánům a průmyslu lépe regulovat svou spotřebu energie. To by zároveň mělo vést k nižším účtům za energii. Návrh také vytváří významný potenciál pro nová pracovní místa v celé EU.“ Günther Oettinger, evropský komisař odpovědný za energetiku.

„Nejlevnější energií je ta, kterou nespotřebujeme.“

Výše zmíněnými dvěma citáty by bylo možné ideově vymezit směřování a cíle nově připravovaného unijního předpisu. Návrh této nové směrnice přichází s opatřeními, která mají přimět členské státy k tomu, aby se ve větší míře snažily účinněji využívat energii ve všech fázích energetického řetězce – od přeměny energie až po její distribuci konečným spotřebitelům.

Jedná se o opatření, která zasazením do kontextu současného unijního popř. světového plnění předsevzetí v této oblasti, lze bezesporu nazývat ambiciozními. Nižší popsaná opatření nelze v žádném případě chápat jako jednotlivé normy. Je nutné si uvědomit, že se jedná o abstrahovaný věcný záměr, tj. každé níže zmíněné opatření je v nové směrnici upravováno obsáhlým souborem jednotlivých norem. Obsahově lze navrhovaná opatření dělit do jednotlivých skupin, tematických celků. Těch je v zásadě šest.

Prvním opatřením je právní povinnost zavést ve všech členských státech režimy úspory energie. Distributoři energie nebo maloobchodní prodejci energie budou muset uspořit každý rok 1,5 % objemu prodané energie zavedením opatření ke zvýšení energetické účinnosti u koncových spotřebitelů energie, např. vyšší účinností systémů vytápění, instalací dvojitě zasklených oken nebo izolací střech. Kromě toho mají členské státy možnost navrhnout jiné mechanismy úspory energie, například programy financování nebo dobrovolné dohody, které povedou ke stejným výsledkům, ale nezakládají se na povinnosti ukládané energetickým společností.

Směrnice vychází z premisy, že **veřejný sektor má jít příkladem.** Veřejné orgány budou prosazovat rozšíření energeticky účinných produktů a služeb na trhu na základě právní povinnosti pořizovat energeticky účinné budovy, produkty a služby. Dále budou muset postupně snižovat spotřebu energie ve vlastních prostorách tím, že každý rok provedou nutnou renovaci alespoň na 3 % celkové plochy.

Třetí opatření cílí na maximalizaci úspor energie pro samotné spotřebitele. Snadný a bezplatný přístup k údajům o spotřebě energie v reálném a čase a v minulosti díky přesnějšímu individuálnímu měření nyní spotřebitelům umožní spotřebu energie lépe regulovat. Vyúčtování by mělo vycházet z aktuální spotřeby, věrně odrážející údaje z měření.

Čtvrté opatření se týká průmyslu. Malé a střední podniky jsou motivovány k tomu, aby podstupovaly energetické audity a šířily osvědčené postupy. Velké podniky

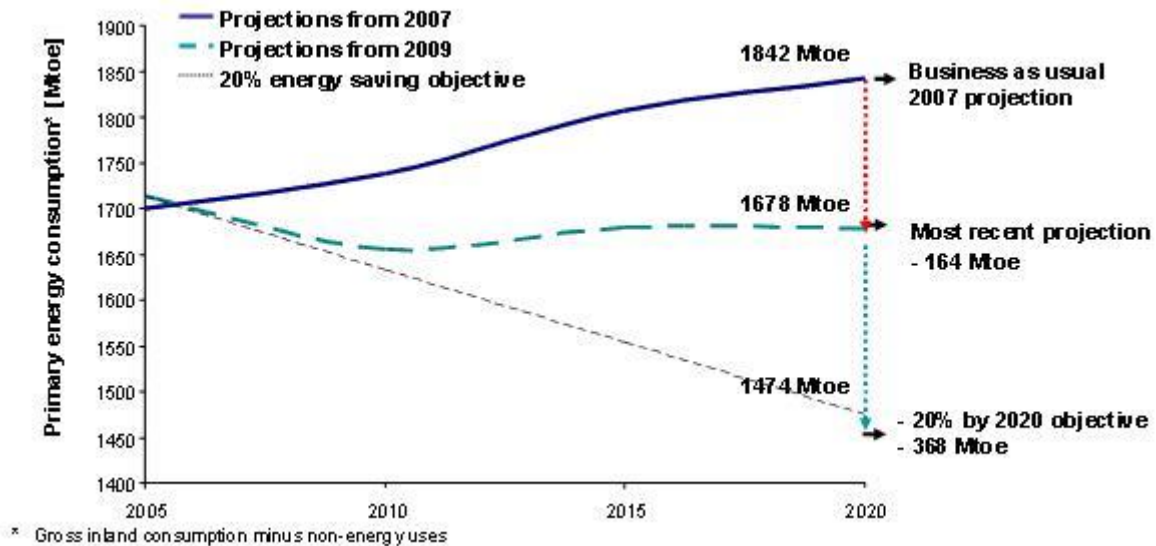

budou muset provést audit své spotřeby energie, který jim pomůže odhalit potenciál pro spotřebu nižší.

Otázka účinnosti výroby energie jsou **pátým opatřením**. Sledují se úrovně účinnosti nových kapacit na výrobu energie, zavedení vnitrostátních plánů vytápění a chlazení jako základu pro přiměřené plánování účinných infrastruktur vytápění a chlazení, včetně zpětného získávání odpadního tepla.

Posledním opatřením je **problematika přenosu a distribuce energie**. Větší účinnosti se dosáhne tím, že vnitrostátní regulační orgány budou při svém rozhodování zohledňovat kritéria energetické účinnosti, zejména při schvalování síťových sazeb.

Vedle souboru výše popsaných opatření Evropská komise má další úkol, jenž nová směrnice řadí mezi cíle. **Komise** nejpozději do 30. června 2014 **posoudí**, zda je pravděpodobné, aby Unie dosáhla svého cíle 20 % úspor primární energie do roku 2020, vyžadující snížení spotřeby primární energie v EU o 368 Mtoe¹ v roce 2020, s ohledem na součet vnitrostátních cílů.

¹ Million tons of oil equivalent

Směrnice v kontextu zájmů států a jiných subjektů (zdroj Euractiv.cz)

Účelem směrnice o energetické účinnosti nejsou podle Komise pouze úspory energie, ale také podpora hospodářského růstu. Prostředky, kterými má být obojího dosaženo, bude však nutné ještě konkretizovat. Návrh směrnice o energetické účinnosti, který předložila Evropská komise, je považován za zatím jediný hotový právní předpis, který se zabývá nejen šetřením energie, ale snaží se také podpořit růst a tvorbu pracovních míst. Odpůrci směrnici vyčítají, že v ní chybí jasně vymezený záměr, a proto nemůže fungovat. Už několik týdnů se navíc projevuje snaha některých států oslabit cíle směrnice. Business Europe, asociace zastupující v Bruselu zájmy průmyslníků, uvedla v dopise zaslaném polskému předsednictví, že směrnice by se měla snažit povzbudit energetickou produktivitu a ne omezovat hospodářský růst. Některé studie nicméně ukazují, že energetická účinnost k hospodářskému růstu přispívá.

Cíle, které obsahoval původní návrh směrnice o energetické účinnosti, se některé členské státy EU snaží oslabit. Nizozemsko a Velká Británie dokonce požadují, aby některá ustanovení ze směrnice zmizela úplně. Jeden z hlavních cílů [původního návrhu](#) směrnice, podle kterého by se od roku 2014 musela ročně renovovat 3 % podlahové plochy veřejných budov, z poslední pracovní verze možná vypadne. Dodatek se ve směrnici objevil zejména z důvodu „stávajících rozpočtových omezení na straně členských států“.

Komise ve svém původním návrhu směrnice přišla s opatřením, podle kterého by měl jít veřejný sektor příkladem a od roku 2014 by měl ročně zrenovovat 3 % podlahové plochy svých budov. Z návrhu mělo být vyjmuto pouze sociální bydlení a budovy s podlahovou plochou nižší než 250 metrů čtverečních. V poslední verzi se ale objevil požadavek, aby výjimku dostaly také budovy s plochou nižší než 500 metrů čtverečních. Další výjimka se týká ustanovení, podle kterého by energetické společnosti měly ročně uspořit 1,5 % energie dodávané koncovým spotřebitelům. Zatímco původně by se tento požadavek neuplatňoval na firmy do 10 zaměstnanců s ročním obratem 2 miliony eur, nově by se výjimka rozšířila na firmy do 50 osob s ročním obratem 8 milionů ročně. „*Je to intenzivní a dobře organizovaný pokus, jak žádnou energii neušetřit,*“ řekl mluvčí neziskové organizace Přátelé Země.

Podle odborníků se investice do zvyšování energetické účinnosti dlouhodobě vyplatí. Pro státy jsou ale nyní zjevně podstatné spíš krátkodobé náklady, a v zákulisí se proto odehrává řada bitev. Velká Británie se například obává, že opatření související s renovací veřejných budov „pravděpodobně členským státům přinesou značné dodatečné výdaje na činnosti, které nemusí být z hlediska nákladů vždy efektivní.“ Nizozemsko naproti tomu volá po úplném zrušení 1,5% cíle. „Nizozemsko se k závaznému cíli stanovenému na úrovni EU nepřiklání,“ stojí v jeho připomínkách. „Členské státy by se měly mít možnost samy rozhodnout, jakou úroveň opatření v oblasti energetické účinnosti potřebují.“ Je zjevné, že ekologické organizace podobná stanoviska zrovna nepotěší. Ani původní návrh nebyl moc odvážný, tvrdí mnohé ekologické organizace. Do směrnice se podle nich nedostala řada opatření z dopadové studie, kterou si Komise sama nechala v minulosti zpracovat a Rada to teď ještě dál oslabuje.

Členské státy byly opakovaně kritizovány z řad Komise za to, že nedokážou zaujmout jednoznačný postoj v otázce energetické účinnosti. Vlády totiž blokují cestu k závazným pravidlům, která by zajistila energetické úspory a pomohla splnit jeden z cílů, které si EU stanovila pro rok 2020. Členské státy totiž odmítly myšlenku, že dodržování pravidel pro dosažení 20% úspor energie by mělo být právně závazné. „Evropské vlády zastávají postoj: závazná pravidla se nám nezamlouvají. Nechtějí se k ničemu zavazovat, ale přesto prohlašují zvýšení energetické účinnosti za nejdůležitější prioritu EU,“ řekl generální ředitel Komise pro energetiku.

Agendu od 1. ledna 2012 převzalo dánské předsednictví, které uvedlo, že pro dánské předsednictví je nejdůležitější, aby směrnice k energetické účinnosti byla v souladu s „ambiciózními“ cíli obsaženými v [Cestovní mapě pro přechod k nízkouhlíkové ekonomice do roku 2050](#)². „Pokud některé prvky oslabíte, musíte jiné posílit,“ poznamenal nejmenovaný dánský diplomat.

² http://ec.europa.eu/clima/policies/roadmap/index_en.htm

Obrácená strana mince nové směrnice? (Námět k diskusi)

Jak lze financovat navrhované ekologické úspory, kdo to zaplatí? „Bez potřebných finančních mechanismů budou opatření navrhovaná v této směrnici jen zbožným přáním. Nebude docházet k vytváření pracovních míst ani k podněcování inovací,“ řekl Claude Turmes, europoslanec Strany zelených. Tyto mechanismy by měly být podle něj financovány především prostřednictvím evropských fondů a zdrojů Evropské investiční banky, Evropské banky pro obnovu a rozvoj či Rozvojové banky Rady Evropy. V těchto finančních mechanismech by se shromáždily finanční prostředky, což by soukromému kapitálu poskytlo nejvyšší možnou páku. Platilo by to zejména pro institucionální investory – také oni by podle europoslance poskytli půjčky, granty a úvěry. Došlo by tak prý ke snížení vnímaných i reálných rizik projektů v oblasti energetické účinnosti.

Další otázka zní, zda **je ekonomický růst slučitelný s energetickou účinností**. Například britský ministr financí George Osborne označil energetické úspory za zátěž pro podniky. Renovace domů je jednorázová situace, to příliš nových pracovních pozic nepřinese, řekl nejmenovaný expert. „Společnosti budou pravděpodobně používat již existující stavební dělníky, což nám příliš nepomůže. Místo toho by měly být podporovány inovace a pozornost by měla být zaměřena na prodej energeticky úsporných výrobků, jako jsou pračky, aby byl energetický průmysl více konkurenceschopný a tím pádem vytvářel více pracovních míst,“ okomentoval situaci oslovený expert. Jørgen Knud Henningsen, poradce Centra pro evropskou politiku v oblasti energetiky a životního prostředí, řekl, že záleží především na tom, jak růst definujeme. „Směr působnosti směrnice je zcela jasný. Problém je, že směrnice nejde dost daleko,“ řekl. „Pokud poroste cena ropy, energetická účinnost prodělá kvalitativní růst, nikoliv kvantitativní. Pokud investujete více peněz do vytváření chytrých řešení, jak šetřit energii, neodrazí se to v růstu HDP, ale ve vytváření pracovních pozic. Bude potřeba mnohem důmyslnější pohled na to, co je to růst,“ dodal Henningsen.

Použité zdroje:

<http://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/merna-energeticka-narocnost-jednotlivych-druhu-dopravy-v-cr>

<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original?docid=60671&varid=51415&fileid=49471>

<http://www.fajmon.eu/cze/dokumenty.php?page=31>

<http://www.mojeenergie.cz/cz/energeticka-legislativa-eu>

<http://www.euractiv.cz/energeticka-ucinnost/clanek/pomuze-smernice-o-energeticke-ucinnosti-hospodarskemu-rustu-009431>

Další zdroje k tématu:

Energetická legislativa EU - <http://www.mojeenergie.cz/cz/energeticka-legislativa-eu>

Monitoringy EU – <http://www.fajmon.eu/cze/index.php>

Eur-Lex

http://eurlex.europa.eu/Result.do?direct=yes&lang=cs&where=GRP_CITATION:32004L0008&whereihm=Citovan%C3%A9%20dokumenty:32004L0008

Výbor ENVI - <http://www.europarl.europa.eu/committees/cs/ENVI/home.html>

Europe 2020 - http://ec.europa.eu/energy/efficiency/action_plan/action_plan_en.htm

Zpracování: Klára Machová, Ladislav Drha

Grafická úprava a tech. spolupráce: Jiří Havlíček

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XVII. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2012

Model EU

Asociace pro mezinárodní otázky,

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel./fax: +420 224 813 460

e-mail: summit@amo.cz

IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz

TOP PARTNEŘI

GENERÁLNÍ PARTNER
MODELU OSN

HLAVNÍ PARTNER
MODELU OSN

OD KOMERČNÍ BANKY

HLAVNÍ PARTNER
MODELU NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

MODEL NATO IS CO-SPONSORED BY
THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION

HLAVNÍ PARTNER
MODELU EU

Zastoupení
Evropské komise
v České republice

PARTNER ZAHÁJENÍ

PARTNER JEDNÁNÍ

UNIVERZITNÍ
PARTNER

DODAVATELÉ SLUŽEB

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

RESPEKT

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

PARTNER CHRONICLE

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky